

ΓΝΩΜΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ

της 11ης Μαΐου 2022

σχετικά με τη στρατηγική αποεπένδυσης, τη δομή διακυβέρνησης και τα ειδικά δικαιώματα του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας
(CON/2022/18)

Εισαγωγή και νομική βάση

Στις 21 Απριλίου 2022 η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) έλαβε αίτημα του ελληνικού Υπουργείου Οικονομικών για τη διατύπωση γνώμης αναφορικά με σχέδιο νόμου που τροποποιεί τον νόμο για το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (ΤΧΣ) (εφεξής το «σχέδιο νόμου»).

Η γνωμοδοτική αρμοδιότητα της ΕΚΤ βασίζεται στα άρθρα 127 παράγραφος 4 και 282 παράγραφος 5 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και στο άρθρο 2 παράγραφος 1 έκτη περίπτωση της απόφασης 98/415/ΕΚ του Συμβουλίου¹, δεδομένου ότι το σχέδιο νόμου αφορά, αφενός, κανόνες που εφαρμόζονται σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, στο βαθμό που επηρεάζουν σημαντικά τη σταθερότητα των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και αγορών και, αφετέρου, τα καθήκοντα που ανατίθενται στην ΕΚΤ βάσει του άρθρου 127 παράγραφος 6 της Συνθήκης όσον αφορά την προληπτική εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων. Η παρούσα γνώμη εκδόθηκε από το διοικητικό συμβούλιο σύμφωνα με το άρθρο 17.5 πρώτη πρόταση του εσωτερικού κανονισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.

1. Σκοπός του σχεδίου νόμου

1.1 Τροποποιήσεις σχετικές με την αποεπένδυση

1.1.1 Το σχέδιο νόμου τροποποιεί τον νόμο για το ΤΧΣ σε τρία βασικά σημεία. Κατά πρώτον, τροποποιεί τον νόμο για το ΤΧΣ ως προς τη στρατηγική αποεπένδυσης του ΤΧΣ. Εν προκειμένω το σχέδιο νόμου ανάγει την αποεπένδυση της συμμετοχής του ΤΧΣ σε πιστωτικά ιδρύματα σε δεύτερο κύριο σκοπό του ΤΧΣ και ορίζει ότι αυτή πρέπει να πραγματοποιηθεί εντός συγκεκριμένου χρονικού ορίζοντα οριστικής, αποτελεσματικής και πλήρους υλοποίησης, και κατ' αρχήν εντός της διάρκειας λειτουργίας του ΤΧΣ. Αρμόδιο για τη στρατηγική αποεπένδυσης είναι το Διοικητικό Συμβούλιο του ΤΧΣ (το «ΔΣ του ΤΧΣ»), ο δε Διευθύνων Σύμβουλος του ΤΧΣ απαιτείται να ενημερώνει ανά τετράμηνο το Υπουργείο Οικονομικών για την πορεία υλοποίησής της.

1.1.2 Το σχέδιο νόμου εισάγει υποχρέωση του ΔΣ του ΤΧΣ να συντάσσει στρατηγική αποεπένδυσης η οποία πρέπει να περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, το γενικό πρόγραμμα διάθεσης της συμμετοχής του ΤΧΣ σε πιστωτικά ιδρύματα και ειδικότερες κατευθύνσεις ανά πιστωτικό ίδρυμα, καθώς επίσης και τις αναγκαίες ανταγωνιστικές διαδικασίες προσφορών, τις προϋποθέσεις συμμετοχής σε αυτές και

¹ Απόφαση 98/415/ΕΚ του Συμβουλίου, της 29ης Ιουνίου 1998, σχετικά με τη διαβούλευση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας με τις εθνικές αρχές για τα σχέδια νομοθετικών διατάξεων (ΕΕ L 189 της 3.7.1998, σ. 42).

τις πιθανές μεθοδολογίες διάθεσης των μετοχών ή/και άλλων μέσων πιστωτικών ιδρυμάτων που κατέχει το ΤΧΣ.

1.1.3 Το σχέδιο νόμου ορίζει ότι το ΔΣ του ΤΧΣ μπορεί να διαβουλευτεί επί θεμάτων σχετικών με τη στρατηγική αποεπένδυσης με θεσμικούς φορείς που κρίνει κατάλληλους, συμπεριλαμβανομένων των πιστωτικών ιδρυμάτων, διασφαλίζοντας την τήρηση της εμπιστευτικότητας της πληροφόρησης. Προκειμένου να λάβει την απόφαση θέσπισης της στρατηγικής αποεπένδυσης, το ΔΣ του ΤΧΣ πρέπει να αναθέτει τη σύνταξη έκθεσης σε ανεξάρτητο χρηματοοικονομικό σύμβουλο με διεθνώς αναγνωρισμένο κύρος και πείρα σε αντίστοιχα θέματα. Πριν από την υλοποίησή της η στρατηγική αποεπένδυσης πρέπει να λαμβάνει τη σύμφωνη γνώμη του Υπουργείου Οικονομικών, το οποίο μπορεί προς τούτο να ζητά προηγουμένως γνώμη της Τράπεζας της Ελλάδος. Ακόμη, το Υπουργείο Οικονομικών πρέπει να κοινοποιεί στο ΤΧΣ τουλάχιστον ανά τετράμηνο τις απόψεις του για τη στρατηγική αποεπένδυσης και την υλοποίησή της από το ΤΧΣ. Το ΤΧΣ υποχρεούται από την πλευρά του να ενημερώνει εγγράφως εντός δέκα εργάσιμων ημερών το Υπουργείο για τις τυχόν επιφυλάξεις του ως προς τις ανωτέρω απόψεις.

1.1.4 Το σχέδιο νόμου ορίζει περαιτέρω ότι, για να λάβει το ΤΧΣ απόφαση περί διάθεσης αναφορικά με συγκεκριμένο πιστωτικό ίδρυμα, υποχρεούται να λάβει άλλη έκθεση από ανεξάρτητο χρηματοοικονομικό σύμβουλο με διεθνώς αναγνωρισμένο κύρος και πείρα σε αντίστοιχες συναλλαγές (ο «σύμβουλος διάθεσης»). Για την επιλογή του συμβούλου διάθεσης το Υπουργείο Οικονομικών υποχρεούται να παρέχει τη γνώμη του προς το ΤΧΣ βάσει καταλόγου τουλάχιστον τριών υποψηφίων συμβούλων τον οποίο του υποβάλλει το ΤΧΣ. Η έκθεση πρέπει να περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, πρόταση συγκεκριμένης συναλλαγής διάθεσης σύμφωνα με τη στρατηγική αποεπένδυσης, αποτύπωση και αξιολόγηση των συνθηκών που επικρατούν στην αγορά και αιτιολογημένη πρόταση της πλέον ενδεδειγμένης δομής της συναλλαγής, ενώ πρέπει να συνοδεύεται από χρονοδιάγραμμα αναφοράς για τη διάθεση. Η διάθεση της συμμετοχής του ΤΧΣ σε κάθε πιστωτικό ίδρυμα πρέπει να πραγματοποιείται με τρόπο που να συνάδει με τους σκοπούς του ΤΧΣ. Σύμφωνα με το σχέδιο νόμου, το γεγονός ότι η τιμή διάθεσης των μετοχών ή/και άλλων μέσων πιστωτικών ιδρυμάτων που κατέχει το ΤΧΣ προβλέπεται να υπολείπεται της τρέχουσας χρηματιστηριακής ή της πιο πρόσφατης τιμής κτήσης από το ΤΧΣ δεν συνιστά συνθήκη ικανή για τη μετάθεση της υιοθέτησης ή υλοποίησης της στρατηγικής διάθεσης από το ΤΧΣ.

1.2 *Διάρκεια και διακυβέρνηση του ΤΧΣ*

1.2.1 Κατά δεύτερον, το σχέδιο νόμου τροποποιεί τον νόμο για το ΤΧΣ ως προς τη διάρκεια και τη διακυβέρνηση του ΤΧΣ. Εν προκειμένω το σχέδιο νόμου παρατείνει από τον Δεκέμβριο του 2022 έως τον Δεκέμβριο του 2025 τη διάρκεια του ΤΧΣ. Ορίζει ότι ο Υπουργός Οικονομικών αποφασίζει από κοινού με το Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας και τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας (ΕΜΣ) τον τρόπο μεταφοράς του κεφαλαίου και των στοιχείων ενεργητικού και παθητικού του ΤΧΣ λόγω λήξης της διάρκειάς του ή εκκαθάρισής του. Για τον σκοπό αυτό το σχέδιο νόμου ορίζει εξάλλου ότι ο Υπουργός Οικονομικών μπορεί να αναθέτει απευθείας την εκπόνηση μελέτης για τη διαδικασία μετάβασης σε ανεξάρτητο πάροχο χρηματοοικονομικών ή επιχειρηματικών και διαχειριστικών συμβουλών, σύμφωνα με προηγούμενη κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομικών και του ΕΜΣ.

1.2.2 Το σχέδιο νόμου αναμορφώνει επίσης τη δομή διακυβέρνησης της του ΤΧΣ ποικιλοτρόπως. Πιο συγκεκριμένα, αντικαθιστά το μοντέλο διακυβέρνησης δύο επιπέδων, τα οποία περιλαμβάνει το Γενικό Συμβούλιο και την Εκτελεστική Επιτροπή, από ένα όργανο διοίκησης, το ΔΣ του ΤΧΣ, το οποίο αποτελείται από έξι μη εκτελεστικά και τρία εκτελεστικά μέλη. Τα καθήκοντα της Εκτελεστικής Επιτροπής θα ασκούνται από τον Διευθύνοντα Σύμβουλο του ΤΧΣ και τα καθήκοντα του Γενικού Συμβουλίου θα ασκούνται εφεξής από το ΔΣ του ΤΧΣ.

1.3 *Ειδικές εξουσίες και δικαιώματα του ΤΧΣ*

1.3.1 Κατά τρίτον, το σχέδιο νόμου τροποποιεί τον νόμο για το ΤΧΣ ως προς τις ειδικές εξουσίες και τα δικαιώματα του ΤΧΣ και αποσαφηνίζει ότι, σύμφωνα με τον νόμο για το ΤΧΣ, αυτές οι εξουσίες και τα δικαιώματα παρέχονται πέραν των γενικών δικαιωμάτων των μετόχων κατά το δίκαιο περί εταιρειών. Στο πλαίσιο αυτό το σχέδιο νόμου καταργεί εξάλλου όλους τους περιορισμούς στο δικαίωμα ψήφου που συνδέονται με τις μετοχές ή/και άλλα μέσα που κατέχει το ΤΧΣ σε πιστωτικά ιδρύματα².

1.3.2 Το σχέδιο νόμου καταργεί τα ακόλουθα ειδικά δικαιώματα του ΤΧΣ στο διοικητικό συμβούλιο των πιστωτικών ιδρυμάτων: το δικαίωμα να ζητεί τη σύγκληση της γενικής συνέλευσης των μετόχων· το δικαίωμα αρνησικυρίας στη λήψη απόφασης του διοικητικού συμβουλίου του πιστωτικού ιδρύματος σχετικής με τη διανομή μερισμάτων και τις μεταβλητές αποδοχές για τα πιστωτικά ιδρύματα με δείκτη μη εξυπηρετούμενων δανείων (ΜΕΔ) χαμηλότερο του 10%· το δικαίωμα αρνησικυρίας στη λήψη απόφασης του διοικητικού συμβουλίου του πιστωτικού ιδρύματος δυνάμενης να θέσει σε κίνδυνο τα συμφέροντα των καταθετών ή εν γένει τη φερεγγυότητα, ρευστότητα ή εύρυθμη λειτουργία του πιστωτικού ιδρύματος· και το δικαίωμα να εγκρίνει τον Οικονομικό Διευθυντή του πιστωτικού ιδρύματος. Επιπλέον, το σχέδιο νόμου ορίζει ότι οι περιορισμοί επί των σταθερών αποδοχών των μελών του διοικητικού συμβουλίου και των βασικών εκτελεστικών στελεχών ισχύουν μόνον για όσο διάστημα ο ως άνω δείκτης ΜΕΔ του συγκεκριμένου πιστωτικού ιδρύματος υπερβαίνει το 10%. Οι πρόσθετες μεταβλητές απολαβές (bonus) των ίδιων αυτών προσώπων καταργούνται μέχρι την ολοκλήρωση της διαδικασίας έγκρισης σε επίπεδο ΕΕ του σχεδίου αναδιάρθρωσης του πιστωτικού ιδρύματος³, ενώ οι μεταβλητές αποδοχές μπορούν να λαμβάνουν μόνο τη μορφή μετοχών, δικαιωμάτων προαίρεσης (stock options) ή άλλων μέσων⁴ για το χρονικό διάστημα συμμετοχής του πιστωτικού ιδρύματος στο πρόγραμμα κεφαλαιακής ενίσχυσης⁵.

1.3.3 Η ελεύθερη πρόσβαση του ΤΧΣ στα βιβλία και στοιχεία πιστωτικού ιδρύματος περιορίζεται αποκλειστικά σε πληροφορίες αναγκαίες για την αποεπένδυση της συμμετοχής του ΤΧΣ στο πιστωτικό ίδρυμα.

1.3.4 Το σχέδιο νόμου καταργεί ορισμένες εξουσίες του ΤΧΣ που αφορούν πτυχές διακυβέρνησης των πιστωτικών ιδρυμάτων, συμπεριλαμβανομένης της εξουσίας αξιολόγησης των ρυθμίσεων εταιρικής διακυβέρνησης πιστωτικού ιδρύματος που το ΤΧΣ έχει χρηματοδοτήσει, η οποία καταλαμβάνει και

² Οι εν λόγω περιορισμοί παρατίθενται στο ισχύον άρθρο 7α του νόμου για το ΤΧΣ.

³ Τα σχέδια αναδιάρθρωσης υποβάλλονται στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η οποία πρέπει να εγκρίνει την κεφαλαιακή στήριξη για το αντίστοιχο πιστωτικό ίδρυμα.

⁴ Κατά την έννοια των άρθρων 52 ως 63 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 575/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, σχετικά με τις απαιτήσεις προληπτικής εποπτείας για πιστωτικά ιδρύματα και επιχειρήσεις επενδύσεων και την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 648/2012 (ΕΕ L 176 της 27.6.2013, σ. 1), σύμφωνα με το άρθρο 86 του νόμου 4261/2014.

⁵ Η κεφαλαιακή ενίσχυση ορίζεται στο ισχύον άρθρο 7 του νόμου για το ΤΧΣ.

την αξιολόγηση μεμονωμένων μελών του διοικητικού συμβουλίου και των επιτροπών του εν λόγω ιδρύματος⁶, καθώς επίσης και της εξουσίας ανάπτυξης κριτηρίων αξιολόγησης των παραπάνω στοιχείων⁷. Το σχέδιο νόμου περιορίζει τα ελάχιστα κριτήρια καταλληλότητας που καθορίζει το ΤΧΣ για το διοικητικό συμβούλιο πιστωτικού ιδρύματος. Με βάση αυτές τις τροποποιήσεις το σχέδιο νόμου καταργεί και την εξουσία διατύπωσης συγκεκριμένων συστάσεων για αλλαγές στην εταιρική διακυβέρνηση πιστωτικού ιδρύματος, συμπεριλαμβανομένης της αντικατάστασης μελών του διοικητικού του συμβουλίου και της δυνατότητας προσφυγής στη γενική συνέλευση των μετόχων, εφόσον απαιτείται⁸.

- 1.3.5 Το σχέδιο νόμου ορίζει ότι τα κριτήρια που θεσπίζει το ΤΧΣ για τα διοικητικά συμβούλια ιδρυμάτων είναι συμπληρωματικά ως προς τα κριτήρια που προβλέπει για τα διοικητικά συμβούλια των ιδρυμάτων το γενικό δίκαιο περί εταιρειών.
- 1.3.6 Τέλος, το σχέδιο νόμου καταργεί ως καθήκον του ΤΧΣ τη διευκόλυνση των πιστωτικών ιδρυμάτων στη διαχείριση των ΜΕΔ.

2. Γενικές παρατηρήσεις

- 2.1 Η ΕΚΤ χαιρετίζει τις τροποποιήσεις του νόμου για το ΤΧΣ που αφορούν την αποεπένδυση, καθώς ανοίγουν το δρόμο για περαιτέρω ομαλοποίηση του ελληνικού χρηματοπιστωτικού τομέα, κατόπιν και της μείωσης των ευπαθειών και απότοκων της κρίσης των τελευταίων ετών. Μια ισχυρότερη δέσμευση για συντονισμένη και διάφανη επιτάχυνση της αποεπένδυσης των μετοχών ή/και άλλων μέσων που κατέχει το ΤΧΣ σε πιστωτικά ιδρύματα βάσει ενός πλαισίου και μιας διαδικασίας που ορίζονται στη στρατηγική αποεπένδυσης, καθορίζονται εκ των προτέρων και βασίζονται στην αγορά θα ωφελήσει τον ελληνικό τραπεζικό τομέα. Η περαιτέρω μείωση των ευπαθειών του ελληνικού τραπεζικού τομέα μέσω της αντιμετώπισης των εναπομενουσών αδυναμιών όσον αφορά την ποιότητα των στοιχείων ενεργητικού, τα κεφάλαια και την κερδοφορία των πιστωτικών ιδρυμάτων θα στηρίξει τη στρατηγική αποεπένδυσης. Από αυτή την άποψη ο διττός στόχος της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας και της αποεπένδυσης του ΤΧΣ θα πρέπει να τηρηθεί.
- 2.2 Η ΕΚΤ χαιρετίζει την προτεινόμενη απλούστευση και τον εξορθολογισμό των οργάνων διοίκησης του ΤΧΣ, καθώς αυτό θα του επιτρέψει να επιδιώξει αποτελεσματικότερα τους στόχους του και να διευκολύνει την αποτελεσματικότερη λήψη αποφάσεων. Ταυτόχρονα, είναι εξαιρετικά σημαντικό το ΤΧΣ να συνεχίσει να απολαμβάνει τη θεσμοθετημένη ανεξαρτησία του και να λειτουργεί κατά τα πρότυπα της ιδιωτικής οικονομικής δραστηριότητας⁹.
- 2.3 Η ΕΚΤ χαιρετίζει την προτεινόμενη κατάργηση ορισμένων ειδικών δικαιωμάτων του ΤΧΣ στα διοικητικά συμβούλια πιστωτικών ιδρυμάτων και ορισμένων εξουσιών που σχετίζονται με την εταιρική διακυβέρνηση και εμπίπτουν πλέον στην εντολή του Ενιαίου Εποπτικού Μηχανισμού της

⁶ Όπως ορίζεται στην ισχύουσα παράγραφο 5 του άρθρου 10 του νόμου για το ΤΧΣ, της οποίας το σχέδιο νόμου προτείνει τη διαγραφή.

⁷ Όπως ορίζεται στην ισχύουσα παράγραφο 6 του άρθρου 10 του νόμου για το ΤΧΣ, της οποίας το σχέδιο νόμου προτείνει τη διαγραφή.

⁸ Όπως ορίζεται στην ισχύουσα παράγραφο 7 του άρθρου 10 του νόμου για το ΤΧΣ, της οποίας το σχέδιο νόμου προτείνει την τροποποίηση, και στις ισχύουσες παραγράφους 8 και 9 του άρθρου 10 του νόμου για το ΤΧΣ, των οποίων το σχέδιο νόμου προτείνει τη διαγραφή.

⁹ Βλέπε παράγραφο 1.2.1 της γνώμης CON/2010/54 και παραγράφους 4.2 και 4.3 της γνώμης CON/2013/38. Όλες οι γνώμες της ΕΚΤ είναι διαθέσιμες στο EUR-Lex.

ΕΚΤ, ο οποίος δεν υπήρχε κατά την ίδρυση του ΤΧΣ. Αυτές οι τροποποιήσεις αντικατοπτρίζουν επίσης το γεγονός ότι τα περισσότερα ελληνικά πιστωτικά ιδρύματα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του νόμου για το ΤΧΣ έχουν ολοκληρώσει τα σχέδια αναδιάρθρωσης της ΕΕ. Το σχέδιο νόμου αναμένεται να στηρίξει τη μετάβαση των ελληνικών πιστωτικών ιδρυμάτων σε καθεστώς κοινών εποπτευόμενων οντοτήτων και να συμβάλει στη διασφάλιση ίσων όρων ανταγωνισμού με άλλα ευρωπαϊκά πιστωτικά ιδρύματα. Στο πλαίσιο αυτό θα εξορθολογιστεί ο ειδικός ρόλος του ΤΧΣ στα ελληνικά πιστωτικά ιδρύματα, ενισχύοντας τον χαρακτήρα του ως κοινού μετόχου κατά το γενικό δίκαιο περί εταιρειών.

Η παρούσα γνώμη θα δημοσιευθεί στο EUR-Lex.

Φρανκφούρτη, 11 Μαΐου 2022.

[υπογραφή]

Η Πρόεδρος της ΕΚΤ

Christine LAGARDE